

Temps era Temps
Josep Bayerri Raga

DE DON RICARDO A DOCTOR CARLES

El 17 de desembre moria a l'Hospital de Jesús el cardenal Ricard Maria Carles Gordó que residia a Tortosa des de que es jubilà d'arquebisbe de Barcelona. El dia 19 es va celebrar a Barcelona un solemne funeral, com corresponia al seu rang, i a la tarda era soterrat a la Basílica de la Mare de Deu dels Desemparats a València, tal com ell volia. El seu nom ha estat present a la vida de Tortosa durant 44 anys. Va arribar sent mossèn Carles, aquí esdevingué don Ricardo i a Barcelona el doctor Carles.

El bisbat de Tortosa tenia fama de ser el més conservador de Catalunya. No era solament la figura del bisbe Manuel Moll Salord (1943-1968), que havia gosat dir que Franco era l'enviat de Deu per salvar l'Església quan la inauguració del Monument del riu, sinó també per l'equip que l'envoltava i els seglars que dirigien les organitzacions catòliques. Els canonges que comandaven la cúria (Ovidio Tobias, Garcia Sancho, Gil Salafranca, Ramon Boix i el propi vicari general Joaquim Blanch) mantenien posicions ideològiques properes al feixisme. S'havia entrat però en uns nous temps en que el nacional-catolicismo estava a punt de desaparèixer i les confrontacions entre la cúpula episcopal espanyola, dirigida pel cardenal Vicente Enrique Tarancon (1971-1981), i el govern del General Franco serien cada més freqüents.

El 1969 arribà el bisbe Carles, tenia 43 anys procedia d'una parròquia de València i tenia llarga experiència pastoral. El seu nomenament pel papa Montini fou considerat un avenç progressista: anava vestit amb clergyman, un estil més obert, era fàcil veure'l passejant pel carrer i d'excursió a la muntanya. Renovà el govern diocesà col·locant gent propera a ell: els canonges Erminio Capsir i Jesús Carda, vicaris generals; Josep Mª Ribes, canceller-secretari; i Manuel Giner com a jutge. Prompte però tot quedà en pura imatge. Carles, molt espiritualista, era de tarannà conservador i dogmàtic, havia simpatitzat amb l'Opus Dei, i tenia pànic a tota mena de conflictivitat. Passà a governar una diòcesi amb un clergat i una feligresia que eren com ell: majoritàriament dretans, conservadors i refractaris als avenços socials. La simbiosi es produí enseguida. Tot i que feu manifestacions en contra de les centrals nuclears i la marginació del territori, el 1979 prohibí que els capellans formessin part de les candidatures independents a la Ribera d'Ebre i el Priorat el que suposa la fugida d'alguns capellans amb gran prestigi popular. Però, malgrat això, el govern del bisbat no li creà grans problemes, gaudint del suport incondicional de la burgesia local tortosina i les classes socials dominants.

El papa Wojtyla (1978-2005), que ja havia començat la seva creuada de salvació universal, va enviar Carles a domesticar la diòcesi de Barcelona. Va deixar de ser "don Ricardo" per esdevenir "el doctor Carles" atès que a Barcelona anomenen així els seus bisbes. El cas fou que Barcelona no era Tortosa; hi havia una gran tradició progressista nascuda del Vaticà II i alimentada durant el pontificat de l'arquebisbe Narcís Jubany (1971-1990) que estava arrelada el clergat i les organitzacions cristianes de base. Varen començar les prohibicions i la marginació de tots els que manifestessin connivència amb el laïcisme seguint el més pur estil restauracionista; fins i tot no va sintonitzar amb alguns dels seus bisbes auxiliars que va desplaçar. Davant de la situació Carles, tímid i introvertit, es començà a aïllar en un entorn tancat a la gent de la seva confiança a l'hora que, seguint les directius vaticanes, anava proposant la substitució dels bisbes catalans per nous prelats en la línia de la *Conferencia Episcopal Española* presidida

per Rouco Varela des de 1999, amb Carles com a Vicepresident, mentre s'oposava amb força al reconeixement d'una conferència episcopal pròpia per a Catalunya. Alhora, era premiat per Wojtyla esdevenint Cardenal (1994) i membre del consell per a l'estudi dels problemes econòmics i organitzatius del Vaticà (1995). La trajectòria de Ricard Maria Carles a Barcelona ha estat àmpliament comentada per tant m'estalviaré fer-ne més valoracions. El 2004 es va jubilar i va tornar a Tortosa on ha viscut els darrers nou anys en una total discreció, conreat pels seus i respectat per tothom. A fi de comptes va tornar a ser “don Ricardo”. Per sort, tot això és ja història.

Foto: Del bisbe Carles

Text: Després dels 21 anys de pontificat, Ricard Mª Carles continuà sent considerat un tortosí més.